

**УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ЗАЛІЗНИЧНОГО
ТРАНСПОРТУ**

Чупир Володимир Євгенович

УДК 658.5:656.2

**УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ ЕФЕКТИВНОГО
УПРАВЛІННЯ РОБОЧИМ ЧАСОМ НА ПІДПРИЄМСТВАХ
ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ**

Спеціальність 08.00.04 – Економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

**Дисертація
на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук**

Науковий керівник – доктор
економічних наук, професор
Дикань В.Л.

Харків – 2009

ЗМІСТ

ЗМІСТ	2
ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ I.....	11
ЕКОНОМІЧНЕ ЗНАЧЕННЯ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ	
ВИКОРИСТАННЯ РОБОЧОГО ЧАСУ	11
1.1. Робочий час як економічна категорія та підвищення ефективності його використання в умовах інтенсифікації виробництва	12
1.2. Соціально-економічні фактори впливу на використання робочого часу	23
1.3. Сучасна практика реєстрації та аналізу використання робочого часу..	38
Висновки до першого розділу	48
РОЗДІЛ II.....	50
СИСТЕМНИЙ ПІДХІД ДО УПРАВЛІННЯ РОБОЧИМ ЧАСОМ	
2.1. Методологічні аспекти аналізу використання робочого часу	51
2.2. Аналіз втрат робочого часу в наслідок тимчасової непрацездатності..	66
2.3. Аналіз втрат робочого часу через прогули.....	81
2.4. Втрати робочого часу в зв'язку зі плинністю робочих кадрів	95
2.5. Формування стратегії зменшення втрат робочого часу на підприємствах	106
Висновки до другого розділу	112
РОЗДІЛ III.....	116
ВИЗНАЧЕННЯ ВПЛИВУ ВИКОРИСТАННЯ РОБОЧОГО ЧАСУ НА	
ЕКОНОМІЧНУ СТІЙКІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА.....	
3.1. Залежність реальної оцінки робочого часу від ефективності використання робочого часу	117
3.2. Аналіз внутрішньозмінних простоїв та основні причини їх виникнення	130
3.3. Основні напрямки підвищення ефективності використання робочого часу і зростання продуктивності праці.....	145

3.4. Вплив втрат робочого часу на фінансову стійкість підприємства	158
Висновки до третього розділу	165
ВИСНОВКИ	169
Додаток А. Використання календарного фонду робочого часу на підприємствах залізниці.....	172
Додаток Б. Розрахунок коефіцієнта Спірмена на 30 підприємствах Південної залізниці за 2007-2008 рр.....	176
Додаток В. Картка для звільнення	177
Додаток Г. Облік простоїв робітників з причин	180
Додаток Д. Лист спостережень. Вивчення використання робочого часу.	181
Додаток Ж. Простої обладнання з причин, які отримані методом миттєвих спостережень	183
Додаток К. Внутрішньозмінні втрати часу, які виявлено на основі фотографії робочого дня в локомотивному депо «Основа» та «Жовтень» ..	185
Додаток Л. Вихідні дані	186
Додаток М. Матриця стандартизованих даних	188
Додаток Н. Розрахунок таксономічного показника втрат робочого часу	190
Додаток П. Розподіл підприємств по кластерах	193
Додаток Р. Середнє значення аналізованих чинників та їх критеріїв на 34 залізничних підприємствах.....	195
Додаток С. Акти впровадження	196
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	200

ВСТУП

Основною передумовою підвищення ефективності виробництва є перехід до його інтенсивного розвитку, що неможливо без раціонального використання робочого часу. Економічне значення поліпшення використання робочого часу полягає в тому, що завдяки скороченням його втрат збільшується час саме роботи, кількість та якість праці, що впливає на зростання обсягу кінцевого продукту й підвищення продуктивності праці. Постійною стратегією керівництва підприємства є досягнення економічної стійкості, що дозволяє прогнозувати діяльність підприємства згідно з основними економічними закономірностями.

Актуальність теми дослідження. Ефективне та раціональне використання робочого часу — це проблема як внутрішнього управління підприємством, так і його зовнішнього менеджменту, особливо це важливо для підприємств залізничного транспорту з їх багатовекторною направленістю в роботі та метою – забезпечення процесу перевезень. Для внутрішнього управління це є довічною проблемою, а для зовнішнього менеджменту її актуальність зростає в умовах глобалізації економічних відносин, бо збільшується вартість кожної хвилини праці. Ефективне використання робочого часу відповідає зростанню ритмічності виробництва, підвищенню якості праці, чіткому співвідношенню між складовими виробничого процесу, зменшенню впливу стохастичних чинників, які не тільки спотворюють виробництво, але й впливають на соціально-психологічний клімат у виробничих колективах та в цілому на економічний та фінансовий стан підприємства. Економічні ресурси на залізничному транспорті обмежені, що пов'язано із значним навантаженням підприємств та високим рівнем зносу активів. Тому пошук і реалізація внутрішніх резервів дозволить максимально використати ресурси підприємств без додаткових надходжень. На сучасному етапі економічного стану підприємств організувати контроль за впровадженням внутрішніх резервів більш реально

ніж за допомогою інвестицій, бо існуюча структура управління націлена на пошук внутрішніх ресурсів.

Дослідженню питань використання робочого часу присвячено наукові праці таких відомих економістів, як Г. С. Струмилін, Г. А. Пруденский, Є. Б. Фігурнов, В. К. Гупалов, А. І. Волгін. У сучасних економічних розробках даної проблеми мають наукові здобутки М. І. Бухалков, Г. Беспяньська, С. Г. Галуза, М. В. Гненний, А. Грінка, В. Л. Дикань, Т. П. Завгородня, О. С. Іванілов, П. М. Коцура, М. А. Лупай, М. Таран, Р. Шейфер, Б. Шеломов. Незважаючи на це, не можна стверджувати, що всі сторони цієї багатогранної та вельми складної проблеми вже достатньо досліджено. Останнім часом в українській науковій літературі питанням ефективності використання робочого часу не приділяють достатньої уваги.

До теперішнього часу серед науковців відсутнє чітке теоретичне рішення цілої низки важливих методологічних питань, пов'язаних з вивченням використання робочого часу. Як правило, дослідження мають однобічний характер (а саме досліджується основний та додатковий час), втрати робочого часу реєструються, але їх вплив на результат виробництва не досліджується, відсутній єдиний системний підхід з теоретичним обґрунтуванням основних методологічних питань та практичними рекомендаціями. Недостатньо поглиблено використовують методи обліку та аналізу втрат робочого часу на різних рівнях виробництва. Наукова і практична актуальність й об'єктивна необхідність подальшого поглиблення теоретичних та прикладних досліджень зумовили вибір теми дисертаційної роботи, визначили предмет, об'єкт, мету і завдання досліджень.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана відповідно до Концепції Державної програми реформування залізничного транспорту від 27.12.2006 р. Результати дослідження використані при виконанні науково-дослідницької роботи Української державної академії залізничного транспорту за темою

«Розробка підходів до управління активами підприємств залізничного комплексу» (номер державної реєстрації 09U002024).

Мета і завдання досліджень. Зважаючи на роль та значення використання робочого часу для підвищення ефективності суспільного виробництва і необхідність наукового рішення методологічних питань системного вивчення даної проблеми, автор дисертаційної роботи ставив за мету виробити науково обґрунтовану систему оцінки й аналізу показників ефективності використання робочого часу та їх вплив на результати діяльності підприємства, розробити науково-методичні та практичні рекомендації щодо управління робочим часом, а саме в розрізі його втрат на підприємстві, і показати їх вплив на стан економічної стійкості підприємства.

Для досягнення цієї мети в роботі поставлені й вирішені такі основні завдання:

- визначити економічну сутність поняття «робочий час» на сучасному підприємстві;
- удосконалити систему обліку та реєстрації робочого часу з урахуванням його втрат;
- розробити методичний підхід до оцінки втрат робочого часу на залізничному підприємстві;
- проаналізувати та оцінити втрати робочого часу за їх видами;
- обґрунтувати взаємозв'язок між різними показниками, які впливають на склад робочого часу;
- визначити чинники внутрішньозмінних втрат робочого часу на залізничних підприємствах;
- доповнити оцінку економічної стійкості підприємств залізничного транспорту показниками, які оцінюють робочий час.

Об'єктом дослідження є процеси формування та використання робочого часу на підприємствах залізничного транспорту.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методологічних і практичних положень щодо управління робочим часом на підприємствах залізничного транспорту.

Методи дослідження. Теоретичною і методологічною основою проведених у дисертаційній роботі досліджень стали концепції й теоретичні припущення провідних вітчизняних та закордонних вчених у галузі управління трудовими ресурсами, робочим часом, втратами робочого часу на підприємстві; статистична звітність як складова державного регулювання результатів виробництва; матеріали моментних обстежень, проведених за участю автора в окремих підрозділах досліджуваних підприємств; законодавчі та нормативні акти України.

У процесі досліджень використано такі загальнонаукові методи: традиційні методи, а саме: метод статистичних групувань, метод середніх та відносних величин – при оброблюванні статистичної інформації про складові відпрацьованого часу; табличні та графічні методи; аналіз рядів динаміки за видами втрат – при розробці методичного підходу до оцінки втрат робочого часу; методи детермінування, тобто факторний аналіз – при зіставленні показників «бригадна форма організації праці» та «прогули»; індексний – при аналізі продуктивності праці за чинниками робочого часу; інтегральний, взаємозв'язок доходу й втрат робочого часу – при розробці методичного підходу для оперативної оцінки організації управління робочим часом і виявлення резервів виробництва; стохастичні методи, кореляційний аналіз за чинниками, які впливають на рівень продуктивності праці, і таксономічний метод для групування підприємств за рівнем втрат робочого часу на кластери, які дозволяють підвищити надійність результатів – при вивченні закономірностей і тенденцій організації управління робочого часу.

Інформаційною базою дослідження стали законодавчі та інформаційні матеріали, дані державних органів статистики України, річна фінансова звітність підприємств залізничного транспорту, інструктивні матеріали,

результати науково-дослідних розробок, матеріали наукових конференцій, дані періодичних видань.

Наукова новизна результатів, отриманих особисто автором, полягає в такому.

Вперше:

— запропоновано методичний підхід до оцінки робочого часу у вартісному вимірі та модель залежності продуктивності праці від рівня втрат робочого часу для прогнозування рівня продуктивності праці.

Удосконалено:

— визначення структури робочого часу на сучасному підприємстві, теоретичне обґрунтування економічної сутності втрат і резервів робочого часу; науково узагальнено класифікацію втрат, які на відміну від існуючих дозволяють використовувати інформацію як у поточному управлінні підприємством, так і в стратегічному, на базі моделі управління втратами робочого часу;

— методику аналізу втрат робочого часу за його складовими: втрати у зв'язку з непрацездатністю, прогули, скорочення робітників, яка на відміну від існуючих формує стратегію зменшення втрат робочого часу для конкретного підприємства;

— методичний підхід до оцінки втрат робочого часу, який на відміну від існуючих дозволяє об'єднати близькі за змістом види його втрат.

Дістали подальшого розвитку:

— система обліку та реєстрації робочого часу на підприємствах залізничного транспорту за рахунок удосконалення форм звітності з використання робочого часу й розробки карти обліку при звільненні, листа маршруту спостережень;

— методичний підхід до оцінки втрат робочого часу, який на відміну від існуючих виявляє взаємозв'язок між робітничою бригадною формою організації праці, стажем роботи, віком робітників та втратами робочого часу;

— обґрунтування використання методу моментних спостережень за складом робочого часу на підприємствах залізничного транспорту, який на відміну від традиційних є надійним, достовірним та дозволяє виявити чинники внутрішньозмінних втрат робочого часу.

Практичне значення. На основі проведених досліджень розроблено практичні рекомендації щодо вдосконалення методики обліку та аналізу використання робочого часу в умовах інтенсифікації виробництва. Запропонована система показників, що характеризують втрати робочого часу, та економіко-математичні моделі, які дозволяють більш поглиблено, об'єктивно дати оцінку діяльності підприємства, визначити економічну стійкість як у поточному періоді, так і в майбутньому, що дозволяє правильно прийняти рішення з управління.

У ході роботи обґрунтовано необхідність використання показників робочого часу при оцінюванні якості трудового потенціалу підприємства та розробленні системи стимулювання робітників підприємств.

Розроблені теоретичні положення та рекомендації щодо використання показників робочого часу як для поточного керівництва виробничим процесом, так і в частині прогнозу фінансової стабільності підприємства були доведені до стадії практичного використання та знайшли застосування на Укрзалізниці (акт впровадження від 2 березня 2009 року), Південній залізниці (акт впровадження від 23 червня 2009 року), Інформаційно-статистичному центрі Південної залізниці (акт впровадження від 7 квітня 2005 року).

Особистий внесок здобувача. Усі наукові та практичні результати отримано особисто автором і опубліковано у фахових виданнях. Опубліковані одноосібно наукові праці містять ті положення, висновки та пропозиції, які сформульовано здобувачем, і відображають його внесок у досліджувану проблему. В роботі [188], що виконана у співавторстві, авторові належать обґрунтування показників вартісного виміру робочого

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абдурахманов К. Х. Управление трудовым потенциалом в условиях рыночной экономики / К. Х. Абдурахманов, Ю. Г. Одегов. — Ташкент : Мехмат, 1991. — 186 с.
2. Авдеенко В. Н. Производственный потенциал промышленного предприятия / В. Н. Авдеенко, В. А. Котлов. — М. : Экономика, 1989. — 240 с.
3. Адамов В. Е. Статистика промышленности : учебник / В. Е. Адамов — М. : Финансы и статистика, 1998. — 542 с.
4. Адаптація промислових підприємств до науково-технічних нововведень / [В. М. Гончаров, Г. У. Дібнік, П. В. Ромбах та ін.] ; за ред. В. М. Гончарова. — К. : Техніка, 1992. — 132 с.
5. Акотова Е. Философия управления / Е. Акотова // Экспресс-анализ законодательных и нормативных актов. — 2006. — № 38. — С. 37–41.
6. Акофф Р. О целеустремленных системах / Р. Акофф, Ф.О. Эмери; [пер. с англ. Г. Б. Рубальского]. — М. : Сов. радио, 1974. — 127 с.
7. Алюшина Н. О. Планування часу: до питання самоефективності / Н. О. Алюшина // Практика управл. закл. освіти. — 2006. — № 5. — С. 63–69.
8. Акиншина Н. К. Статистика труда : учебное пособие для вузов / Н. К. Акиншина. — М. : Статистика, 1990. — 220 с.
9. Анискин Ю. П. Внутрифирменное планирование : учебное пособие / Ю. П. Анискин. — М. : Моск. гос. ин-т электрон. техники, 1994. — 93 с.
10. Анишина Н. В. Резервы роста производительности труда в машиностроении / Н. В. Анишина. — К. : Техніка, 1979. — 190 с.
11. Антология экономической классики / [Мальтус Т., Кейнс Д., Ларин Ю.М. и др.]. — М. : Экономика, 1993. — 452 с.
12. Антикризисное управление : учебник / под ред. Э. М. Короткова. — М. : ИНФРА-М, 2000. — 432 с.
13. Армстронг М. Практика управления человеческими ресурсами : учебник / М. Армстронг ; [пер. с англ.]. — 8-е изд. — СПб. : Питер, 2004. — 831 с.

14. Базовая система микроэлементных нормативов времени : Методические и нормативные материалы / [под ред. Р. П. Миусковой]. — М. : НИИ труда, 1982. — 146 с.
15. Бауман М. В. Метод моментных наблюдений как вид выборочного обследования / М. В. Бауман // Статистические и математические методы в экономике. — М. : Статистика, 1970. — С. 105–111.
16. Багрова І. В. Нормування праці : навч. посібник / Багрова І. В. [Дніпропетр. ун-т економіки і права]. — К. : Центр навч. літ-ри. — 2003. — 211 с.
17. Барановський О. І. Фінансова безпека / О. І. Барановський — К. : Фенікс, 1998. — 338 с.
18. Башкатов О. А. Международная статистика труда / О. А. Башкатов — М. : Дело и Сервис, 2001. — 207 с.
19. Баумоль Бернارد. Секрети економічних показників: Приховані ключі до майбутніх економічних та інвестиційних можливостей / Баумоль Бернارد; [пер. з англ., За наук. Ред. Г.В. Григораш] – Дніпропетровськ : Баланс Бізнес Букс, 2007. – 352 с.
20. Бедюк А. Праця людини як складова виробничого процесу / А. Бедюк // Україна: аспект праці. — 2003. — № 8. — С. 41–48.
21. Безуглый В. И. Пути улучшения использования рабочего времени / В. И. Безуглый // Материалы научно-методического семинара. — М. : МЭСИ, 1974. — С. 122–127.
22. Белозерова С. Рабочее время — важный индикатор использования трудового потенциала / С. Белозерова // Человек и труд. — 2006. — № 11. — С. 68–74.
23. Белопольский Н. Г. Обеспечение эффективности управления промышленными предприятиями Украины в условиях реформирования экономики : монография / Н. Г. Белопольский, В. Д. Малыгина, Л. А. Цыбульская. — Донецк : ДонНЦЭТ имени М. Туган-Барановского, 2008. — 220 с.
24. Беспяньська Г. Як оптимізувати робочий час / Г. Беспяньська // Секретар-референт, — 2003. — № 8. — С. 44–47.
25. Блохин А. А. Время в экономике / А. А. Блохин. — М. : Наука, 1993. — 125 с.

26. Бобров О.И. Все рабочее время — добросовестному труду / О. И. Бобров. Киев : Знание. — 1983. — № 18. — С. 50–53.
27. Бондарчук К. П. Умови праці та їх особливості на залізничному транспорті України / К. П. Бондарчук. — К. : РВПС України, 2008. — С. 141–150.
28. Боссиди Л. Искусство результативного управления / Ларри Боссиди, Рэм Чаран ; [пер. с англ.]. — М. : Добрая книга, 2004.— 278 с.
29. Брич В. Я., Кирич Н. Б. Особливості використання робочого часу на підприємствах і організаціях в умовах перехідної економіки / В. Я. Брич, Н. Б. Кирич // Вісник технологічного ун-ту Поділля. — 1999. — № 2. — С. 108–110.
30. Бурзяк О. С. Продуктивність праці та її роль в формуванні трудового потенціалу / О. С. Бурзяк.— К. : РВПС України, 2008. — С. 170–176.
31. Бухалков М. И. Нормирование труда на машиностроительных предприятиях : метод. пособие / М. И. Бухалков.— Самара : СамГТУ, 2005. — 223 с.
32. Бухалков М. И. Управление персоналом : учебник / М. И. Бухалков. — М. : ИНФРА-М, 2005. — 428 с.
33. Васильченко Ю. Проблематика управління часовим ресурсом організації / Ю. Васильченко // Весн. Терноп. акад. нар. гос-ва. — 2002, вип. 7/3. — С. 131–134.
34. Великий економічний словник / [під ред. А.Н. Азриляян]. — К. : Знання, 2002. — 624 с.
35. Верхогляд Н. І. Управління трудовим потенціалом підприємств : монографія / Н. І. Верхогляд. — Дніпропетровськ : Пороги, 2007. — 283 с.
36. Вініченко І. І. Продуктивність праці та її фактори / І. І. Вініченко // Держава та регіони. — 2000. — № 3. — С. 34—38. — (Серія «Економіка та підприємництво»).
37. Віссер Л. Продуктивність та система цінностей / Л. Віссер // Продуктивність. — 2003. — № 1. — С. 12–16.
38. Вишневская Н. Динамика рабочего времени: сравнительный анализ / Н. Вишневская // Мировая экономика и международные отношения. — 2001. — № 2. — С. 61–72.

39. Внукова Н. М. Економічна оцінка ризику діяльності підприємств, проблеми теорії та практики : монографія // Н. М. Внукова, В. А. Смоляк. — Х. : ВД «ІНЖЕК», 2006. — 184 с.
40. Волгин А. И. Использование рабочего времени на предприятиях / А. И. Волгин // Социологические исследования. — 1982. — № 2. — С. 164–166.
41. Волков А. М. Швеция: социально-экономическая модель / А. М. Волков. — М.: Мысль, 1991. — С. 284.
42. Вокк В.И. Анализ потерь и резервов в процессе управления промышленным производством / В. И. Вокк, Э. Б. Фигурнов. — Таллин : Валгус, 1980. — 143 с.
43. Воронова А.Е. Управлінські рішення в забезпеченні конкурентоспроможності підприємства: організаційний аспект : монографія / А. Е. Воронова, Н. Г. Калюжна, В. І. Отенко. — Х. : ВД «ІНЖЕК», 2008. — 512 с.
44. Гадзевич О. І. Основи економічного аналізу і діагностики фінансово-господарської діяльності підприємств навчальний посібник / О. І. Гадзевич — К. : Кондор, 2004. — 180 с.
45. Галуза С. Г. Экономическая природа оплаты труда и ее стимулирующие функции в переходной экономики / С. Г. Галуза // Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. — 2006. — № 608. — С. 56-60.
46. Генкин Б. М. Организация, нормирование и оплата труда на промышленных предприятиях : учебник / Б. М. Генкин — М. : Норма, 2005. — 486 с.
47. Гиляровская Л. Т. Анализ и оценка финансовой устойчивости коммерческого предприятия / Л. Т. Гиляровская, А. А. Вехорева. — СПб. : Питер, 2003. — 256 с.
48. Гненний М. В. Необхідність та сутність управління робочим часом / М. В. Гненний // Вісник економіки транспорту і промисловості. — 2009. — № 26. — С. 224-228.
49. Гонтарь В. Текучесть — угроза безопасности / В. Гонтарь // Черном. регион. — 2006. — № 2. — С. 18–20.
50. Господарський кодекс України : коментарії. — Х. : ООО «Одиссей», 2004. — 896 с.

51. Государственная статистическая отчетность в современных условиях : монография / [под ред. А.В. Сидоровой, О.А. Зеленого]. — Х. : ИД «ИНЖЭК», 2006. — 304 с.
52. Грінка А. Визначення системи показників, які входять в узагальнений показник «ефективність використання робочої сили» / А. Грінка // Економіка промисловості. — 2002. — № 3. С. 217–222.
53. Губа Є. Підсумковий облік робочого часу / Є. Губа // Довідник економіста. — 2007. — № 6. — С. 61–66.
54. Гупалов В. К. Управление рабочим временем / В. К. Гупалов. — М. : Финансы и статистика, 1998. — 240 с.
55. Гусев А. Человеческий капитал и его использование для управления персоналом / А. Гусев // Управление персоналом. — 2006. — № 18. — С. 36–40.
56. Демократичні стандарти державного управління : матеріали наук.-практ. конф. за підсумками стажування слухачів у 2008 р. (25 вересня 2008 р.). — Х. : Вид-во Хар. ВІНАДУ «Майстр», 2008. — 216 с.
57. Дикань В.Л. Продуктивність праці та втрати робочого часу [Електронний ресурс] / В. Л. Дикань, В. Є. Чупир, // Проблеми системного підходу в економіці : електронне наукове видання. — К. : Нац. авіац. ун-т. — 2009. — Вип. 2. — Режим доступу до журн. : URL http://www.nbuu.gov.ua/e-journals/pspe/2009_2/Chupyr_209.htm.
58. Динаміка зростання та ризику нестабільної економіки України в 2008 році / [за заг. ред. В.Є. Воротіна]. — К. : НІСД, 2008. — 108 с.
59. Дисципліна труда на железнодорожном транспорте. — М. : Транспорт, 1988. — 132 с.
60. Донец Ю. Ю. Эффективность использования производственного потенциала / Ю. Ю. Донец — К. : Знание, 1978. — 115 с.
61. Доровской А. Ф. Оценка целесообразности деятельности персонала как фактор повышения производительности труда / А. Ф. Доровской // Бизнес-Информ. — 2008. — № 4. — С. 49–53.
62. Друри К. Управленческий и производственный учет : учебник / К. Друри [пер. с англ.]. — М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2002. — 272 с.
63. Дюран Б. Кластерный анализ / Б. Дюран, П. Одель. — М. : Статистика, 1977. — 128 с.

64. Європейська соціальна хартія (переглянута) від 3 травня 1968 р. // Человек и труд. — 2001. — № 1. — С. 33–41.
65. Єганов О. Ю. Економіка праці : навч. посібн. / О. Ю. Єганов, П. Н. Карась, К. В. Красночубенко ; [Укр. держ. мор. тех. ун-т ім. Макарова]. — Миколаїв : ЦДМТУ, 2001. — 284 с.
66. Економічна енциклопедія : у 3 т. / [редкол.: С.В. Мочерний (відп. ред.) та ін.]. — К. : Видавництво центр «Академія», 2000. — Т. 1. — 864 с.
67. Єрмоменко В.О. Основи нормування праці : навч. посіб. / В. О. Єрмоменко — Краматорськ : ДРЖА, 2004. — 251 с.
68. Ефимов М.Р. Статистика численности работников и использование рабочего времени : текст лекций / М. Р. Ефимов, Н. Д. Саурина [Минск. ун-т.]. — Минск : Мин. ун-т, 1990. — 28 с.
69. Жакинбеков С. Первичный учет на промышленном предприятии / С. Жакинбеков. — М. : Финансы и статистика, 1982. — 79 с.
70. Жовнір Н. М. Тривалість робочого і вільного часу як фактор формування культури праці / Н. М. Жовнір // Регіональні перспективи. — 2001. — № 5. — С. 6–10.
71. Журавлев П. В. Мировой опыт в управлении персоналом / П. В. Журавлев, М. Н. Кулапов, С. А. Сухарев. — М. : Изд-во Рос. экон. акад. Екатеринбург : Деловая книга, 1998. — 315 с.
72. Журналов А. Н. Экономические функции управления производительным трудом / А. Н. Журналов, Е. Б. Мельникова и др. — К. : Высшая школа, 1986. — 167 с.
73. Завгородній А.Г. Фінансовий словник / А. Г. Завгородній, Г. Л. Вознюк, Т. С. Смовженко. — К. : Т-во «Знання», КОО; Л. : Вид-во ЛБІНБУ. — 566 с.
74. Завгородня Т. П. Дослідження для визначення витрат побочого часу і трудомісткості / Т. П. Завгородня // Вісн. технол. ун-ту Поділля. — 2000. — № 3, ч. 1. — С. 43–48.
75. Зайнятість та ринок праці / [шеф-редактор Б.М. Данилишин]. — К. : РВПС України НАН України, 2008. — 200 с.
76. Занин В. И. Измерение производительности труда с учетом использования рабочего времени / В. И. Занин // Вопросы экономики. — 1982. — № 8. — С. 52–59.

77. Збарский М. Растущее значение использования рабочего времени / М. Збарский. — М. : Экон. науки, 1973. — № 10. — С. 63–74.
78. Зимин А. Модель оценки рисков предприятия по степени зависимости от персонала / А. Зимин // Упр. персоналом. — 2004. — № 1–2. — С. 25–27.
79. Зингер И. Е. Моделирование информационных процессов в системе управления предприятиями / Зингер И. Е. — М. : Статистика, 1974. — 128 с.
80. Іванілов О. С. Людський капітал в розвитку економіки та залізничного транспорту України / О. С. Іванілов // Вісник економіки транспорту та промисловості — 2006. — № 16. — С. 149-151.
81. Илишев А. М., Илишева Н. Н. Использование производственного оборудования: статистические методы изучения / А. М. Илишев, Н. Н. Илишева — М. : Финансы и статистика, 1982. — 191 с.
82. Иовв В. Рациональное использование рабочего времени — важнейший элемент интенсификации производства / В. Иовв. — Кишинев : Знание, 1982. — № 3. — С. 77–79.
83. Как предприниматели контролируют использование рабочего времени / [пер. А. Сичева] // Персонал. — 1995. — № 4. — С. 135–136.
84. Кизим М. О. Оцінка і діагностика фінансової стійкості підприємства : монографія / [М. О. Кизим, В. А. Забродський, В. А. Зінченко, Ю. С. Кончак] — Х. : ИНЖЕК, 2003. — 144 с.
85. Ковалевский Г.В. Индексный метод в экономике / Г. В. Ковалевский. — М. : Финансы и статистика, 1989. — 239 с.
86. Кодекс законів про працю в Україні. — К. : Соціально-трудові відносини, 1995. — 190 с.
87. Кокорев В.П. Резервы рабочего и свободного времени ИТР / В. П. Кокорев. — Барнаул : Алт. гос. ун-т, 1989. — 90 с.
88. Коняева А. Аутплейсмент как инструмент управления процессом высвобождения персонала / А. Коняева // Менеджер по персоналу. — 2009. — № ½. — С. 50-62.
89. Конституція України. Прийнята на V сесії Верховної Ради України 28.06.1996 р.
90. Коробков М. Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств : навч. посіб. / М. Я. Коробков — К. : Т-во «Знання», КОО, 2000. — 378 с.

91. Космарова Н.А. Планирование социального развития на предприятиях : зб. тез. доп. Міжвузівської наукової конференції / Н.А. Космарова // Вища освіта. — Запоріжжя : РУ «ЗІДМУ», 2006. — С. 53–54.
92. Котляр А., Талалай М. Пути сокращения текучести кадров / А.Котляр, Талалай М. // Вопросы экономики. — 1981. — № 5. — С. 41–45.
93. Коцура П.М. Бригадная организация труда: опыт ВАЗа / П. М. Коцура — М. : Экономика, 1984. — 224 с.
94. Коцулько О. П. Удосконалення системи управління людським капіталом на підприємствах засобами впровадження сучасних організаційно-економічних механізмів / О. П. Коцулько // Економіка, фінанси, право. — 2008. — № 10. — С. 7–11.
95. Куликов А. Б. Мотивация труда наемных работников / А. Б. Куликов. — К. : Ин-т экономики, 2002. — 338 с.
96. Курышева С. В. Статистический анализ содержания труда рабочих / С. В. Курышева. — Красноярск : Изд-во Красноярск. ун-та, 1990. — 182 с.
97. Лазуткин Е. С. Закон экономии времени / Е. С. Лазуткин. — М. : Московск. рабочий, 1983. — 191 с.
98. Лазуткин Е. С., Лазуткина Е.Е. Цена времени / Е. С. Лазуткин, Е. Е. Лазуткина— М. : Московск. рабочий, 1983. — 191 с.
99. Лахтіонова Л. А. Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання : монографія / Л. А. Лахтіонова. — К. : КНЕУ, 2001. — 387 с.
100. Лебедев И. П., Есютин А. А. Производственные ресурсы предприятия : (Эффективное использование) / И. П. Лебедев, А. А. Есютин. — М. : Экономика, 1984. — 200 с.
101. Лейкина К. Б. Ликвидация потерь — резерв интенсификации производства / К. Б. Лейкина. — М. : Экономика, 1985. — 180 с.
102. Ленин В. И. / Полн. собр. соч. — Т, 23.
103. Литвин І. С. Оптимізація інформаційної ефективності системи управління : монографія / І. С. Литвин — Тернопіль : ТНЕУ, 2008. — 336 с.
104. Лучанинов С. Исследование работ как метод повышения производительности / С. Лучанинов // Справ. экономиста. — 2007. — № 1. — С. 75–82.
105. Лучанинов С. Особенности нормирования различных трудовых процессов / С. Лучанинов // Справ. экономиста. — 2008. — № 6. — С. 79–83.

106. Лутай Л. А. Види, причини та наслідки порушень дисципліни праці / Л. А. Лутай // Прометей. — 2006. — № 2. — С. 161–162.
107. Лутай Л. А. Дисципліна відносин: стратегія розвитку та механізм забезпечення : монографія / Л. А. Лутай : Донец. нац. ун-т економіки та торгівлі ім. М. Тугай-Барановського. — Донецьк : ДонНУЕТ, 2007. — 377 с.
108. Лутай Л. А. Управління дисциплінарними відносинами : теоретико-методологічні аспекти : монографія / Л. А. Лутай : Донец. нац. ун-т економіки та торгівлі ім. М. Тугай-Барановського. — Донецьк : ДонНУЕТ, 2006. — 220 с.
109. Лященко Р. Дослідження впливу факторів внутрішнього і зовнішнього середовища підприємницької структури на результати господарської діяльності / Р. Лященко. Х. : СХІД-FAST. — 2001. — № 2(39). — С. 38–42.
110. Максимов А. Л. Рабочее и свободное время / А. Л. Максимов. — М. : Наука, 1982.— 254 с.
111. Макушин В. Т. Совершенствование условий труда на промышленных предприятиях : (Социально-экономические проблемы) / В. Т.Макушин. — М. : Экономика, 1981. — 94 с.
112. Маркс К. Капитал / К. Маркс, Ф. Энгельс — Соч. — Т. 23. — С. 43–812.
113. Маркс К. Критика политической экономии / К. Маркс, Ф. Энгельс — Соч. [2-е изд.]. — Т. 46. Ч. 1. — С. 51–508.
114. Маркс К. К критике политической экономии / К. Маркс, Ф. Энгельс — Соч. [2-е изд.]. — Т. 13. — С. 1–167.
115. Маршалл А. Принципы экономической науки / А. Маршалл; [Т. 1. пер. с англ.]. — М. : Прогресс, 1993. — 120 с.
116. Маслов Е.В. Управление персоналом / Е. В. Маслов. — М. : ИНФРА-М, МГАЭиУ; Новосибирск, 1998. — 482 с.
117. Международная статистика труда. — М. : Дело и Сервис, 2001. — 207 с.
118. Методические проблемы анализа данных об использовании времени населения / [отв. ред. Петрушев В.Д.]. — М. : Ин-т социол., 1991. — 140 с.
119. Методические рекомендации по изучению потерь рабочего времени / Гос. ком. УССР по труду Укр. фил. НИИ. — К., 1986. — 46 с.

120. Методичні рекомендації щодо встановлення гнучкого режиму робочого часу : Затв. наказ. Мін. праці та соц. політики України від 04.10.2003 р. № 359 / Бухгалтер. — 2006. — № 41. — С. 29–30.

121. Мник Є. Аналіз і оцінка кризових ситуацій на підприємстві : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. / Є. Мник, О. Кучер ; [«Проблеми і перспективи розвитку фінансів, обліку та контрол. в Україні»]. — Донецьк, 1999. — С. 198–202.

122. Мондет Я. Тойота: методы эффективного управления / Я. Мондет; [сокр. пер. с англ.]. — М. : Экономика, 1989. — С. 304.

123. Мороз О. Оптимизация численности персонала: пути рекомендации / О. Мороз // Менеджер по персоналу. — 2007. — № 9. — С. 8–12.

124. Музиченко С. А. Продуктивність праці: соціально-економічна сутність категорії / С. А. Музиченко // Формування ринків відносин в Україні. — 2008. — № 6. — С. 24–27.

125. Назаров М. Г. Статистика труда : учебное пособие / М. Г. Назаров, Н. С. Петрешко, В. Н. Румянцев; [под ред. М. Г. Назарова]. — М. : Финансы и статистика, 1981. — 287 с.

126. Нейумин М.И., Чуфарова Г.Н. Рабочее время и производительность труда / М. И. Нейумин, Г. Н. Чуфарова. — Екатеринбург : Сред.-Урал. кн. изд-во, 1999.

127. Николаенко Л. Ф. Подбор статистических показателей оценки системы управления персоналом / Л. Ф. Николаенко // Бизнес-информ. — 2007. — № 8. — С. 171–175.

128. Никулин Л. Ф. Интенсификация трудовых процессов: методы количественной оценки / Л. Ф. Никулин. — М. : Экономика, 1981. — 248 с.

129. Нили Э. Призма эффективности: Карта сбалансированных показателей для измерения успеха в бизнесе и управления им / Э. Нили; [пер. с англ.]. — Днепропетровск : Бизнес-клуб, 2003. — 400 с.

130. Новиков А. В. Устранение потерь рабочего времени на предприятии / А. В. Новиков — М. : Экономика, 1974. — 64 с.

131. Номенклатура витрат з основних видів економічної діяльності залізничного транспорту України. Наказ Укрзалізниці від 21.08.2007 р. №417-у. — К. : ТОВ «Інпрес», 2008. — 412 с.

132. Нормативы времени на разработку нормативных материалов по труду. — М. : Экономика, 1987. — 87 с.

133. Нормативи чисельності працівників з нормування праці та з організації та нормування праці підприємств і структурних підрозділів залізниць / Офіційне видання Державного науково-дослідного центру залізничного транспорту України спільно з Головним управлінням охорони і організації праці Державної адміністрації залізничного транспорту України. – К.: ДНУЗТ, 2005. – 39 с.

134. Одегов Ю. Г. Эффективность системы управления персоналом (социально-экономический аспект) / Ю. Г. Одегов, Н. К. Маусов, М. Н. Кулапов. — М. : Изд-во Рос. экон. акад., 1993. — 472 с.

135. Омельченко Л.С. Використання факторного аналізу для оцінки ефективності роботи структурних підрозділів підприємств : матеріали міжнародної науково-тех. конф. [«Університетська наука»] / Л.С. Омельченко — Маріуполь, 2007. — С. 18–22.

136. Организация рабочего времени: учебник / под ред. Питателева К.О. — М. : ТОО ИКК «Дека», 1994. — 47 с.

137. Организация труда менеджера: учебное пособие / под ред. Ф.В. Зиновьева. — Симферополь : Таврия, 2004. — 232 с.

138. Пак Н. Факторы времени : теория и практика использования / Н. Пак. //Эконом. науки. — 1981. — № 10. — с. 22-27

139. Писарев А.С. Интенсивность труда и эффективность производства. Научно-производственный опыт. — Куйбышев : Книгоиздат, 1990. — 120 с.

140. Писаренко Б. А. Регіональне використання робочого часу — основний резерв підвищення ефективності інвестицій / Б. А. Писаренко // Вісник екон. науки України. — 2004. — № 2. — С. 83–89.

141. Плюта В. Сравнительный многомерный анализ в экономическом моделировании / В. Плюта. — М. : Финансы и статистика, 1989. — 172 с.

142. Попов Л.А. Анализ и моделирование трудовых показателей : учебник для вузов / Л.А. Попов. — М. : Финансы и статистика, 1989. — 208 с.

143. Про оплату праці : Закон України від 24.03.1995 р. № 108/95-ВР (із змінами та доповненнями).

144. Производственный потенциал, обновление, использование / Н. И. Иванов, В. И. Левина. — К. : Знание, 1989. — 251 с.

145. Процеус К.Д. Ефективність робочого часу / К. Д. Процеус. — К. : т-во «Знання», 1985. — 45 с.

146. Пруденский Г.А. Проблемы рабочего и внеабочего времени / Г.А. Пруденский. — М. : Наука, 1972. — 335 с.

147. Пушкарь А.И. Модели управления развитием производственно-экономических систем : монография / А.И. Пушкарь. — Х. : ХГЭУ, 1997. — 268 с.

148. Райчева О. Методичні рекомендації щодо правового регулювання робочого часу : Затв. від 03.03.2004 р. № 47. / О. Райчева // Заробітна плата. — 2008. — № 10. — С. 32–41.

149. Рекомендації щодо порядку розроблення та затвердження міжгалузевих та галузевих норм праці. Наказ Міністерства праці від 17.10.2003 р. № 283

150. Ришар Ж. Аудит и анализ хозяйственной деятельности предприятия / Ж. Ришар ; [пер. с фр. под ред. Л.П. Белых]. — М. : Аудит ЮНИТИ, 1997. — 375 с.

151. Реформування бухгалтерського обліку на залізничному транспорті : Офіційне видання / наук. Керівник М.В. Макаренко, Ю.М. Цветков; виконавці Н.С. Соколовська, В.І. Труханова, Т.С. Рябчин та ін. — К.: Київський університет економіки технології транспорту, 202. — 528 с.

152. Рогов А. И. Трудовой коллектив и дисциплина / А. И. Рогов — М. : Экономика, 1984. — 62 с.

153. Родионова В.М. Финансовая устойчивость предприятия в условиях инфляции / В. М. Родионова, М. А. Федотова. — М. : Перспектива, 1985. — 106 с.

154. Рутицкая В. Кадровый резерв / В. Рутицкая, Е. Гребнева // Менеджер по персоналу. — 2009. — № ½. — С. 64–67.

155. Смирных Л. Продолжительность занятости: оценка методов измерения / Л. Смирных // Человек и труд. — 2004. — № 4. — С. 46–49.

156. Сова В. Нові методи підвищення продуктивності праці на підприємствах / В. Сова // Довідник кадровика. — 2003. — № 2. — С. 58–62.

157. Соколова Л. В. Экономические и статистические методы обработки анкет для диагностики состояния человеческих ресурсов / Л. В. Соколова, Д. Ю. Костин // Пробл. науки. — 2008. — № 12. — С. 31–37.

158. Сокоринська І. Г. Діагностика фінансового забезпечення діяльності підприємства / І. Г. Сокоринська // Фінанси України. — 2003. — № 1(86). — С. 88–95.

159. Соломонов С. Бригадна форма організації праці / С. Соломонов // Кадровик України. — 2008. — № 10. — С. 80–87.
160. Соломонов С. Підсумковий облік робочого часу. Передумови та загальні правила запровадження на підприємстві / С. Соломонов // Довідник кадровика. — 2005. — № 5. — С. 16–17.
161. Старинская А. Результативна мотивація / А. Старинская // Стратегії. — 2008. — № 8. — С. 32–35.
162. Статистичний щорічник. Харківська область. — Х. : Головне управління статистики в Харківській області, 2008. — 588 с.
163. Стеценко В. Облік використання робочого часу / В. Стеценко // Довідник кадровика. — 2005. — № 5. — С. 16–17.
164. Стивенсон В. Д. Управление производством / В. Д. Стивенсон; [Пер. с англ.]. — М.: Бином, 1999. — 584 с.
165. Струмилин Г. С. Проблемы экономии труда. Избранные произведения / Г. С. Струмилин — М. : Наука, 1982. — Т. 3. — 142 с.
166. Сумцов В.Г. Резервы рабочего времени / В. Г. Сумцов — К. : Общество «Знание», 1988. — 47 с.
167. Таран М. Комплексная оценка работающего персонала / М. Таран // Кадровик Украины. — 2008. — № 1. — С. 110–114.
168. Тевеня М. Культура предприятия / М. Тевеня; [пер. с фр.]. — СПб. : Нева, 2003. — 214 с.
169. Тельнов А. Якість праці в системі факторів продуктивності / А. Тельнов // Економіст. — 2008. — № 10. — С. 52–55.
170. Терещенко Г. В. Роль закону економії часу у становленні ринкових відносин / Г. В. Терещенко // Вісн. Дніпропетр. держ. фін.-екон. ін-ту. Економ. науки. — 2003. — № 1. — С. 39–43.
171. Терещенко С. Дискретная модель интегральной оценки финансового положения предприятия / С. Терещенко // Экономика Украины. — 2003. — № 8. — С. 38–44.
172. Ткаченко А. М. Стратегічні напрямки удосконалення управління персоналом : монографія / А. М. Ткаченко, Т. С. Марщенок. — Запоріжжя : ЗДІА, 2000. — 233 с.
173. Трансформація механізмів управління в механізм господарювання : монографія / під ред. проф. Зинов'єва Ф.В. і Реутова В.Є. — Сімферополь : Фенікс, 2008. — 200 с.

174. Труд, быт и отдых трудящихся : (Динамика показателей времени за 1960–1980 гг.) / редкол. Патрушев В.Д. (отв. ред.). — М. : Инст. социол., 1990. — 185 с.
175. Труд на железнодорожном транспорте / И.Д. Скороходов, Б.И. Шафирин, Г.В. Котов и др. — М. : Транспорт, 1981. — 208 с.
176. Трудовой кодекс Российской Федерации : официальный текст. — М. : Норма, 2002. — 517 с.
177. У истоков нот. Забытые дискуссии и нереализованные идеи / А. К. Гостев, П. М. Керженцов, О. А. Ерманский. — Л: ЛГУ, 1990.
178. Улучшение использования рабочего времени на предприятиях железнодорожного транспорта / под ред. Г.В. Котова. — М. : Транспорт, 1978. — 69 с.
179. Управління підприємством: сучасні тенденції розвитку : монографія / Н.П. Гончарова, О.С. Феденін, П.О. Швиданенко та ін. — К. : КНВУ, 2006. — 288 с.
180. Ферстер Э., Рену Б. Методы корреляционного и регрессионного анализа / Э. Ферстер, Б. Рену. — М. — Финансы и статистика, 1983. — 301 с.
181. Фигурнов Э. Б. Статистическое изучение интенсификации производства / Э. Б. Фигурнов // Вестник статистики. — 1983. — № 10. — С. 10–15.
182. Хейне Пол. Экономический обзор мышления / Пол Хейне; [пер. с англ.]. — М. : Дело : Catalaxu, 1993. — 704 с.
183. Ходзінський К. Сучасний стан праці в Україні та проблеми її інтенсивності / К. Ходзінський // Економіка України. — 2004. — № 8. — С. 57–62.
184. Чарыков В. Т. Научная организация и нормирование труда на железнодорожном транспорте / В. Т. Чарыков, Ф. Ф. Жучкин, В. П. Катаев — М. : Транспорт, 1985. — 320 с.
185. Черников Б. Личная карточка в компьютерном варианте / Б. Черников // Служба кадров. — 2001. — № 9. — С. 48–53.
186. Чупир В. Є. Аналіз існуючих показників використання робочого часу / В. Є. Чупир // Технічний прогрес та ефективність виробництва: Вісник Харківського державного політехнічного університету. Збірка наукових праць. — 2001. — Вип. 131. — С. 47-50.

187. Чупир В. Є. Анализ отработанного рабочего времени на предприятии / В. Є. Чупир // Вісник економіки транспорту і промисловості. — 2002. — №1. — С. 39–41.

188. Чупир В. Є. Можливості реальної оцінки робочого часу / В. Є. Чупир, Т. І. Єфименко // Вчені записки Харківського інституту управління: серія «Наука і практика управління». — 2007. — Вип. 23. — С. 149–158.

189. Чупир В. Є. Залежність продуктивності праці та втрат робочого часу / В. Є. Чупир // Вчені записки Харківського інституту управління: серія «Наука і практика управління». — 2008. — Вип. 24. — С. 183–191.

190. Чупир В. Є. Втрати робочого часу як внутрішній резерв виробництва / В. Є. Чупир // Вчені записки Харківського інституту управління: серія «Наука і практика управління». — 2009. — Вип. 26. — С. 313–316.

191. Чупир В. Є. Комплексна оцінка використання робочого часу / В. Є. Чупир // Вісник Харківського національного аграрного університету ім. Докучаєва: серія «Економіка АПК і природокористування». — 2009. Вип. 9. — С. 178 – 186.

192. Чупир В. Є. Реальна оцінка робочого часу на залізничних підприємствах / В. Є. Чупир // Вісник економіки транспорту і промисловості. — 2009. — № 26. — С. 217–223.

193. Шведов Ю. Г. Дифференциация рабочего времени и формы вторичной занятости / Ю.Г. Шведов. — Томск : Изд-во Томск. ун-та, 1989. — 200 с.

194. Шведов Ю. Г. Рабочее и свободное время: методы анализа, планирования, регулирования : учебное пособие / Ю.Г. Шведов. — Барнаул : Изд-во Алт. ун-та, 1989. — 82 с.

195. Шейфер Р. В поисках утраченного времени: стратегия из четырех компонентов / Р. Шейфер // Антикризисный менеджмент. — 2007. — № 8. — С. 14–20.

196. Шеломов Б. Трудовой распорядок / Б. Шеломов // Дисциплина труда. — 2004. — № 1. — С. 60–62.

197. Шептулина Н.Н. Рабочее время / Н.Н. Шептулина // Управление персоналом. — 2004. — № 14. — С. 60–64.

198. Шинкаренко Р.В. Управління якістю праці регіону : монографія / Р. В. Шинкаренко. — Полтава : Полт. НГУ, 2008. — 263 с.
199. Экономика труда (социально-трудовые отношения) : учебник / под ред. Н.А. Волгина. — М. : Изд-во «Экзамен», 2006. — 736 с.
200. Энгельс Ф. Справедливая заработная плата за справедливый рабочий день / К. Маркс, Ф. Энгельс. — Соч. [2-е изд.]. — Т. 19. — С. 255–258.
201. Юрченко В. Формирование системы показателей оценки трудовой мобильности персонала предприятия / В. Юрченко // Бизнес-информ. — 2008. — № 1. — С. 80–84.
202. Calmfors L. Work Sharing Employment and Shiftwork / Calmfors L., Hoel M. // Oxford Econ. Papers. № 5. Oxford, 1989. — Vol. 1. — № 4. — P. 758–773.
203. Dunn L.F. An Empirical Study of Labor Market Equilibrium under Working Hours Constraints / Dunn L.F. // Rev. of Economic & Statistics. — Amsterdam, 1990. — Vol. 72. — № 2. — P. 250–258.
204. Frey M. A munkaido — kiharalass nemzetkozi osszehasonlitasa / Frey M. // Statiszt szemle. — Bp., 1990. — 68 wf.
205. Guitton H. Repenser le travail ; chomege et salariat. — P. Ed. univ., 1990. — 89 p.
206. Hart R.A. Labour Mobility and Working Time Effects of Profit Sharing / Hart R.A., Hubler O. Wage // Empirica. — Stuttgart, 1990. № 17. P. 115–130.
207. Missing millions. How companies mismanage their most valuable resource [Electronic source]/ International labour productivity study. — October 2003. URL: www.proudfootconsulting.com.